21. ભગવાનનો ભાગ

સ્વાધ્યાય

1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વક્યોમાં ઉત્તર લખો:

1) શૈશવમાં કવિ મિત્રો સાથે શેનો ભાગ પાડતાં ?

- શૈશવમાં કવિ મિત્રો સાથે ચણીબોર, કાતરા, ચીભડાં અને વડના ટેટાના ભાગ પાડતા.

2) વધારાની ઢગલી કોના માટે રહેતી ?

- વધારાની ઢગલી ભગવાન માટે રહેતી.

3) ભગવાન પોતાનો ભાગ ખાવા ક્યારે અને કેવી રીતે આવતા ?

- ભગવાન પોતાનો ભાગ ખાવા રાતે છાનામાના આવી એનો ભાગ ખાય અર્થાત એના શેષ જીવનમાં તેના હાથે સત્કાર્ય થાય અને અંતે તે ભગવાનમય થઈ જાય.

4) મોટા થયા પછી શાના શાના ભાગ પાડ્યાં હતા ?

- મોટા થયા પછી ઘરના, ઘરવખરીના, ગાયના, ભેંસ, બકરીના ભાગ પાડ્યા હતા.

5) ભગેવાને સપનામાં આવી શું કયું ?

- ભગવાને સપનામાં આવી કહ્યું : 'લાલ, મારો ભાગ,'

2. નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ- ચાર વક્યોમાં ઉત્તર લખો:

1) બાળપણમાં કવિ મિત્રો સાથે શું શું કરતા હતા ?

- બાળપણમાં કવિ મિત્રો સાથે મળીને ચણીબોર અને કાતરા વીણતા. કીકની વાડીમાં ઘૂસી ચીભડાં ચોરતા. વડના ટેટા પણ પાડતા. પછી બધા ભાઈબંધો પોતાના ખિસ્સામાંથી આ બધાં ફળો કાઢી તેની ઢગલી કરતા ને સૌના સરખા ભાગડ પાડતાં. આ ભાગ ટીકુનો, આ ભાગ દીપુનો, આ ભાગ ભનિયાનો અમે કનિયાનો એમ કહેતા. છેલ્લે એક વધારાની ઢગલી કરીને કહેતા કે ‘આ ભાગ ભગવાનનો !

2) બાળપણમાં અને મોટા થયા પછી પાડવામાં આવેલા ભાગમા6 શો તફાવત છે ?

- બાળપણમાં પાડવામાં આવેલા ભાગમાં એક ભાગ ભગવાન માટે જુદો કાઢતાં. બાળકોને વિશ્વાસ હતો કે ભગવાન આ રીતે છાનામાના આવીને પોતાનો ભાગ ખાઈ લેશે; પરંતુ મોટા થયા પછી ભગવાન ભુલાઈ જાય છે અને ઘરના, ઘરવખરીના, ગાય, ભેંસ, બકરીના ભાગ પાડવામાં કેવળ સ્વાર્થવૃત્તિ જ મહત્વનો ભાગ ભજવે છે. ભગવાનમાં શ્રદ્ધા રહી નથી એટલે ભગવાન માટે ભાગ પાડવાનું યાદ જ આવતું નથી. આમ, બાળપણમાં નિર્દોષતા અને ભગવાનમાં શ્રદ્ધા હોય છે અને મોટપણમાં કેવળ સ્વાર્થવૃત્તિ અને અહંકાર જ હોય છે.

3) કવિ ભાગ જુદો કાઢવાનું ચૂકી ગયાં ? શા માટે ?

- કવિ ભગવાનનો ભાગ જુદો કાઢવાનું ચૂકી ગયા, કારણ કે જીવનમાં ઘણુ કમાયા, પુષ્કળ સુખસંપત્તિ, ભોગવિલાસ, સગાંસંબંધીઓ, સાંસારિક પ્રેમ વગેરે મેળવ્યાં, એમાં પોતાની સ્વાર્થવૃત્તિને કારણે ભગવાનનો ભાગ કાઢવો એ રબીશ/ વાહિયાત લાગ્યુ. ભગવન તે વળી કઈ ચીજ છે એવું અભિમાન આવ્યું.

4) કવિ પોતાના હાથને 'પાનખરની ડાળી જેવા' શા માટે કહે છે ?

- કવિ પોતાના હાથને 'પાંખરની ડાળી જેવા' કહે છે, કારણ કે આટલી સુખસંપત્તિ હોવા છતાં તેમના હાથે એક પણ સત્કાર્ય થયું જ નથી, આથી સત્કાર્યો વિનાના ખાલી હાથ પાંખરની ડાળી જેવા ઉજ્જડ જ લાગે છે.

5) કવિએ ભગવાનને ભાગમં શું આપ્યું ? શા માટે ?

- ભગવાને કવિની ઉજ્જડતાને એક અજાણ્યા મંત્રથી ભરી દીશો. પણ કવિએ પોતાની જિંદગીનાં પચાસ વર્ષ તો ખરચી નાખ્યાં હતાં. ભગવાને તેની પાસેથી તનાં બાકીનાં પચાસ વર્ષ ભાગમાં માગ્યાં અને કવિએ તરત જ ભગવાનના હાથમાં તેમના ભાગનાં પચાસ વર્ષ મૂકી દીધાં. જેથી ભગવાન રાતે છાનામાના આવી એનો ભાગ ખાય અર્થાત એના શેષ જીવનમાં તેના હાથે સત્કાર્ય થાય અને અંતે તે ભગવાનમય થઈ જાય.